

Vorige winter produceerde de veestapel in Le Mans 32 kilo melk per koe per dag

Samenwerking is het sleutelwoord voor emigranten Hermjan en Elke Darwinkel

Altijd volk over de vloer

Met weinig kapitaal begonnen in 2001 en nu aan het roer van een bedrijf waar bijna 170 koeien de melktank vullen. Dankzij samenwerking hebben Hermjan Darwinkel en Elke Darwinkel-Smulders het al ver geschopt in Frankrijk. Starten is er relatief goedkoop, maar schaalvergroting vergt een creatieve geest.

tekst **Tijmen van Zessen**

Over vijf jaar lopen hier vierhonderd melkkoeien. Het bedrijf moet groot genoeg zijn om met vreemd personeel het werk rond te zetten. Dat geeft je flexibiliteit.' Hermjan Darwinkel valt maar meteen met de deur in huis als je hem vraagt naar zijn toekomstplannen.

Fosfaatrechten heeft de emigrant niet nodig, maar uitbreiden is ook in Frankrijk niet eenvoudig. De zuivelindustrie heeft het melkquotum min of meer hervat, iedere verwerker op zijn eigen manier. En grond is moeizaam te verwerken, omdat een regionale commissie elke transactie moet goedkeuren. De commis-

sie wil een leefbaar platteland stimuleren; om ontvolking te voorkomen hebben kleine startende ondernemers een streepje voor. Grote bedrijven krijgen regelmatig het 'nadeel' van de twijfel, om het netjes uit te drukken.

Begonnen als burendienst

Voor Hermjan en Elke betekent het dat samenwerking het sleutelwoord is geworden in hun bedrijfsvoering. Op dit moment melken ze in Le Mans met 167 koeien een quotum vol van 1.700.000 kilo melk op 106 hectare. Terwijl ze in 2001 met weinig kapitaal zijn begonnen. 'We kochten deze locatie met steun van

de familie, op dat moment een bedrijf met 70 koeien en vier en een halve ton melk. Voor ons was het een droom, ik wilde altijd al boer worden en in Frankrijk kregen we de kans om relatief voordelig te starten', vertelt Hermjan.

De samenwerking met zijn buurman was er direct. Dat begon als een burendienst, het samen inkuilen van mais en het binnenrijden van het stro. Later werd ook het zaaien van mais en graan een gezamenlijk karwei.

Melkmaatschap

In 2007 intensiverde de samenwerking tot een melkmaatschap. De buurman was het melken beu en zocht een oplossing om toch te blijven boeren. 'Onze koeien werden gezamenlijk bezit in een bv, wij kochten het voer van de buurman en betaalden hem een vaste vergoeding per maand, plus vijf procent van de winst. Hij concentreerde zich op het werk in het land, wij waren met name bij de koeien. Hij bleef wel betrokken, want in de weekenden deden we de stalwerkzaamheden om en om.' Op die manier was de samenwerking ook op sociaal vlak een uitkomst.

Elke en Hermjan Darwinkel

Hij is de voorzitter van de Franse afdeling van EDF (European Dairy Farmers). Hermjan Darwinkel zocht zijn geluk in Frankrijk om boer te kunnen worden. Met zijn vrouw Elke zet hij een bedrijf in de steigers met vierhonderd melkkoeien.

Frankrijk

Aantal koeien:	167
Aantal hectare:	106
Melkproductie:	9030 kg meetmelk per koe 3,99%vet 3,38% eiwit
Krachtvoerverbruik:	24 kg per 100 kg melk
Bouwplan:	60 ha mais, 46 ha gras

Na negen weken gaan de kalveren van de melk af, de eerste weken staan ze in eenlingboxen

Een jaar voor de start van de melkmaatschap – in 2006 – bouwden Hermjan en Elke een nieuwe stal voor 125 melkkoeien. ‘We hadden het idee dat het melkquotum er snel afging. We bouwen zo groot als we financieel kunnen dragen, was onze insteek. Na de quotering zou die ruimte wel een keer worden opgevuld’, zegt Elke.

Extra quotum aanschaffen was door het Franse quotasysteem erg complex. De melkrechten mochten niet verschuiven tussen de departementen. De meest voor de hand liggende manier om het bedrijf (snel) te ontwikkelen was samenwerking met een buurman. De melkmaatschap was een ideale oplossing toen bleek dat het quotum minder snel verdween. Met de melk van de buurman nam de productie toe tot ruim zeven ton. En in 2010 voegde een tweede buurman nog eens

285.000 kilo melk toe aan de maatschap. ‘Drie jaar geleden zijn we ook een machinecoöperatie gestart’, vertelt Hermjan. De coöperatie investeert in de machine en de deelnemers huren het werktuig ieder afzonderlijk. ‘Mijn burens Guy, Adrian, Serge en ik werkten al veel samen, we hielden alle uren netjes bij en streepten die tegen elkaar weg. Maar het vertrouwen en het plezier onderling is zo goed dat we nu alleen nog maar de huur van de machines verrekenen. In de praktijk komt het erop neer dat ik op de machine van bijvoorbeeld Serge aan het werk ben bij Guy en vice versa.’

Belangrijk voordeel van de samenwerking is dat de machinekosten per veehouder relatief laag zijn. Bovendien is het werk sneller rond te zetten en dat komt ten goede aan de kwaliteit van het ruwvoer. De grasoogst valt sowieso moei-

lijk uit te besteden, omdat loonwerkers er niet op ingesteld zijn.

Zelf mengvoer maken

Hermjan en Elke lopen ondertussen over het bedrijf. Bij de kalveren aangekomen wijst Elke naar een muesli-achtig mengvoer in een vierkant krat. ‘Dit maken we zelf. Het bevat tarwegluten, soja, koolzaad en sojahullen. We mengen het met de voermengwagen en vullen de silo met die blauwe vijzel, naast dit krachtvoer krijgen ze onbeperkt stro’, vertelt Elke. In twee maanden bouwen de veehouders de krachtvoergif op tot twee kilo per kalf per dag, daarna stijgt dat door tot maximaal 4,8 kilo op twaalf maanden. Het is de kalveren aan te zien dat ze er voortreffelijk op groeien. En het maakt een vroeg speenmoment mogelijk: na negen weken gaan de kalveren van de

Met deze vijzel vullen Hermjan en Elke de voersilo met de zelf gemengde kalverbrok

Het krachtvoer voor de kalveren bevat tarwegluten, soja, koolzaad en sojahullen

In grote kratten staat het zelf gemengde krachtvoer voor de kalveren op de voergang

De melkput staat haaks op de stal

De stal is vol en de ligplaatsen zijn continu bezet

melk af. In de melkperiode krijgen ze op de piek negen liter melk per dag. Ook bij de koeien voeren Hermjan en Elke niet overdreven zuinig. De holsteinkoeien in Le Mans verbruiken per honderd kilo melk zo'n 25 kilo mengvoer, inclusief vijftig procent maiskolvensilage. Daarmee ligt het voerverbruik vier kilo hoger dan in 2014, terwijl de melkproductie per koe op een vergelijkbaar niveau is gebleven. 'We besparen niet op de laatste kilo voer, maar willen technisch sterke productiecijfers laten zien. Afgelopen winter kwam de veestapel gemiddeld uit op 32 kilo melk per koe met 4,40 procent vet en 3,35 procent eiwit. Alles wat hier staat is gefinancierd met vreemd vermogen, dus onze technische

resultaten zijn belangrijk.' Om dezelfde reden is elke ligplaats in de stal meer dan benut. 'We melken nog steeds in de stal met 125 ligplaatsen, maar dat is met 167 koeien wel krap. We zijn toe aan een nieuwe stal', zegt Hermjan beslist.

Vangnet voor elkaar

De bouw van de nieuwe stal staat gepland voor 2018. Daarmee komt de doelstelling van vierhonderd koeien in zicht. Hermjan heeft intussen bij zuivelverwerker LSDH een melkcontract kunnen afsluiten. Het gaat om 3,6 miljoen kilo melk per jaar. 'Onze bedrijfsvoering zal een omslag maken in het management, dat wil zeggen, meer afhankelijk zijn van vreemd personeel. Maar ook nu heb-

ben we al drie man personeel en wij genieten daar ook van. Juist omdat we gewend zijn om zoveel samen te werken. Er is hier altijd volk over de vloer.'

De argwaan die er tegen samenwerking bestaat, is Hermjan niet onbekend. Hij kent de verhalen van mislukte samenwerkingsverbanden ook wel. 'Het is een kwestie van veel geven en weinig nemen, dan komt er van alles voor terug. Je moet een deel van je vrijheid loslaten, maar dat doen de anderen ook, je bent als het ware een vangnet voor elkaar. Bovendien zijn er weinig loonwerkers in deze regio, dus samenwerking ligt voor de hand. Een Agrarische Bedrijfsverzorging kennen ze hier ook niet, in Frankrijk is samenwerken heel normaal.' |

Interactie tussen mens en dier in zorgtak

Mensen op het bedrijf zijn belangrijk voor Hermjan en Elke. Niet alleen burens en erfbetreders, maar sinds kort ook verstandelijk gehandicapte mensen. Elke Darwinkel-Smulders heeft een eerste testjaar als zorgboerin achter de rug. Ze kwam op het idee van een zorgboerderij nadat vorig jaar drie autistische kinderen een dagbesteding op de boerderij doorbrachten. Hun begeleiders waren enthousiast over het effect van dieren en een boerderij op het gedrag van de kinderen. Elke: 'Een koe is nieuwsgierig en sociaal. Ze is kalm en communiceert via lichaamstaal. Zo communiceren gehandicapte mensen ook, die interactie werkt uitstekend.'

Sinds kort heeft het bedrijf ook een zorgtak

